

بررسی و تحلیل میزان همبستگی عوامل مؤثر در پذیرش و گسترش کشاورزی ارگانیک

ریحانه ریاحی^۱

-کارشناس ارشد ترویج و آموزش کشاورزی

چکیده

هدف کلی این پژوهش، بررسی و تحلیل میزان همبستگی عوامل مؤثر در پذیرش و گسترش کشاورزی ارگانیک می باشد. روش تحقیق، پیمایشی و از نوع همبستگی است. جامعه آماری مورد نظر شامل ۲۵۹۵۱ نفر از باغداران استان خراسان جنوبی بوده که پس از استفاده از فرمول کوکران، حجم نمونه ۲۶۰ نفر تعیین شده و در تحقیق حاضر ابزار اصلی جمع آوری و اندازه گیری اطلاعات پرسشنامه بود و در چند مرحله در اختیار اساتید و برخی از صاحب نظران در زمینه کشاورزی ارگانیک قرار گرفت. اعتبار پرسشنامه نیز با استفاده از آزمون آلفای کرونباخ برای قسمت های اصلی پرسشنامه بدست آمد که ضریب مذکور در دامنه میزان اعتبار قابل قبول و مطلوب می باشد. نتایج تحلیل میزان همبستگی عوامل مؤثر در پذیرش کشاورزی ارگانیک نشان داد که بین سن، نیازهای آموزشی، راهکارهای موجود، رضایت شغلی، سطح آگاهی کشاورزان نسبت به کشاورزی ارگانیک، رابطه مثبت و معنی داری وجود دارد. توجه به نیازهای آموزشی و برطرف کردن این نیازها از طریق برگزاری کارگاه های آموزشی، سمینارها و فیلم و اسلایدها و همچنین آشنا کردن با مولفه های اصلی، نسبت به کشاورزی ارگانیک از جمله مهمترین پیشنهادات این تحقیق به شمار می آید. همچنین نتایج یافته ها نشان می دهد که در بین راهکارهای موجود برای پذیرش و گسترش ارگانیک، شناساندن مضرات استفاده از کودهای شیمیایی و آفت کشهای خطرناک و افزایش فعالیت های آموزشی ترویجی مروجان و معرفی اطلاعات و تکنولوژی های مناسب جدید مانند استفاده از کود سبز، کمپوست، مبارزه بیولوژیکی آفات و... از مهمترین عوامل مؤثر می باشند.

واژه های کلیدی: کشاورزی ارگانیک، پذیرش، مدیریت تولید، تکنولوژی

مقدمه

در طی چند سال اخیر با مطرح شدن کشاورزی ارگانیک و اهمیت روز افزون آن، موجب شده این امیدواری به وجود آید، که کاربرد اهداف تعیین شده در کشاورزی ارگانیک و انتقال این ایده و شیوه نوین در بین کشاورزان، مشکلات ناشی از کشاورزی متداول تا حدود زیادی برطرف شود. با توجه به اوضاع و شرایط کنونی کشورهای توسعه نیافته، نظیر افزایش جمعیت، فقر، فقدان امنیت غذایی و کمبود سرمایه، بیکاری، فقدان تکنولوژی های قابل رقابت در سطح بین المللی و هر اقدامی جهت پیشرفت و ترقی و حل

^۱ E-mail: Riyahi_2004@yahoo.it

مشکلات موجود از طریق اولویت دادن به بخش کشاورزی واستمداد از این بخش امکان پذیر نخواهد بود. لذا توسعه کشاورزی جزء لاینفک توسعه ملی به شمار می آید. (zamanupoor,1380). تحولاتی که در ۲ قرن اخیر در زمینه تکنولوژی صورت گرفته روابط انسان با محیط خود را دگرگون ساخته و کلیه توازن های لازم را برهم زده است (لامپکین ، 1376). لذا به علت مشکلاتی که بر اثر کاربرد بی رویه کشاورزی و روشهای رایج تولید مواد غذایی بروز کرده اند توجه بیشتری نسبت به کشاورزی ارگانیک معطوف شده است . کشاورزی ارگانیک، سیمای کشاورزی در آینده است که می تواند رهایی بخش انسان از مشکلات موجود باشد . کشاورزی ارگانیک یعنی استفاده از اطلاعات علمی برای کاهش استفاده از سموم و مواد شیمیایی در تولید محصولات . سیستم کشاورزی ارگانیک بر پایه مدیریت اکوسیستم استوار است و بر نهاده های خارج از مزرعه وابسته نیست . کشاورزی ارگانیک یک نوع مدیریت تولید مناسب است که باعث تقویت و توسعه سلامت اکوسیستم های زیستی ، چرخه های زیستی و فعالیت بیولوژیکی خاک می شود. این نظریه تاکید دارد که نهاده های داخل مزرعه استفاده گردد و برای این منظور احتیاج به تیم های تطابق پذیری در هر منطقه داریم . این کار باعث استفاده از روشهای کشاورزی زیستی و مکانیکی وبدون استفاده از نهاده های خارجی منتشر شده صورت می گیرد. (BOWMAN ، ۱۹۹۷)

جدول شماره ۱ : بیست کشور اول دنیا از لحاظ سطح زیر کشت محصولات ارگانیک در سال ۲۰۰۷ میلادی

نام کشور	سطح زیر کشت		نام کشور	سطح زیر کشت (هکتار)	
	سال ۲۰۰۷	سال ۲۰۰۷		سال ۲۰۰۷	سال ۲۰۰۷
۱ استرالیا	۱۱۸۰۰۰۰۰	۱۱	کانادا	۵۷۸۸۷۴	
۲ آرژانتین	۳۰۹۹۴۲۷	۱۲	فرانسه	۵۶۰۸۳۸	
۳ چین	۲۳۰۰۰۰۰	۱۳	بولیوی	۳۶۴۱۰۰	
۴ آمریکا	۱۶۲۰۳۵۱	۱۴	اتریش	۳۶۰۹۷۲	
۵ ایتالیا	۱۰۶۷۱۰۲	۱۵	کلزیک	۳۰۷۶۹۲	
۶ برزیل	۸۴۲۰۰۰	۱۶	یونان	۲۸۸۲۵۵	
۷ اسپانیا	۸۰۷۵۶۹	۱۷	جمهوری چک	۲۵۴۹۸۲	
۸ آلمان	۸۰۷۴۰۶	۱۸	اکراین	۲۴۱۹۸۰	
۹ ارزو گوئه	۷۵۹۰۰۰	۱۹	پرتغال	۲۳۳۴۵۸	

۱۰	انگلستان	۶۱۹۸۵۲	۲۰	سوئد	۲۰۰۰۱۰
----	----------	--------	----	------	--------

Source:soel- fibl survey 2007

توسعه و ترویج کشاورزی ارگانیک مستلزم اجرای برخی سیاستها و اقدامهاست. گرایش سمت گیری سیاست های کشاورزی دولت به سمت اهداف زیست محیطی و اجتماعی فرصت بسیار خوبی برای گسترش کشاورزی ارگانیک فراهم خواهد آورد. (nasr,1384). مسئله اصلی در استان خراسان جنوبی این است که آیا کشاورزان این استان حاضر به قبول این شیوه از کشاورزی با توجه به ظرفیتها وامکانات و شرایط محیطی حاکم بر این منطقه هستند و یا به عبارتی چه عوامل موثر در پذیرش این شیوه نوین در منطقه می باشد؟ سهم بخش کشاورزی از تولید ناخالص ملی در خراسان جنوبی ۲۸/۵٪ می باشد که در رتبه دوم و بعد از صنعت قرار می گیرد. (amarname jahad keshavarzi,1384). بنابراین توسعه و گسترش این بخش می تواند نقش مهمی در توسعه و برطرف کردن بسیاری از مشکلات جوامع کشاورزی و روستایی ایفا نمایند. بنابراین بهره گیری و کاربرد مناسب و مقبول تکنولوژی کشاورزی زمانی امکان پذیر است که خود کشاورز به عنوان هدف در نظر گرفته شود. جلوگیری از آلودگی آب و خاک و محیط زیست، تأمین سلامت انسانها و تلاش برای پایدار کردن کشاورزی و همگام شدن با جامعه جهانی و توجه به نیازهای در حال تغییر جوامع بشری و استفاده از فرصت های بازار برای تولید و صدور محصولات ارگانیک به دیگر کشورها حاکی از ضرورت اهمیت موضوع کشاورزی ارگانیک می باشد.

مواد و روش ها :

تحقیق حاضر به صورت پیمایشی انجام شده است و از نوع همبستگی است. معمولاً در هر پژوهش جامعه مورد بررسی، جامعه ای است که پژوهشگر مایل است درباره صنعت (صنعت های) متغیر واحدهای آن به مطالعه بپردازد (sarmad,1384). به عبارت دیگر جامعه آماری همان جامعه اصلی است که از آن نمونه مورد نظر انتخاب می شود بنابراین جامعه آماری در تحقیق حاضر شامل ۲۵۹۵۱ نفر از باغداران استان خراسان جنوبی هستند (amar modiriyat & barnamerizi,1382). با استفاده از فرمول کوکران، حجم نمونه ۲۶۰ نفر تعیین شده که در نهایت پس از جمع آوری پرسشنامه، مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت. ابزار مورد استفاده در این روش برای گردآوری داده ها و اطلاعات، پرسشنامه، مطالعه کتابخانه ای و اسنادی، جستجو در شبکه های جهانی اینترنت صورت گرفت. پرسشنامه شامل دو بخش است. بخش اول به بررسی دانش فنی کشاورزان در رابطه با تکنولوژی نوین و کشاورزی ارگانیک، مسائل و مشکلات کشاورزی متداول امروزی، نیازهای آموزشی، نگرش کشاورزان نسبت به پذیرش کشاورزی ارگانیک می پردازد و بخش دوم به جمع آوری اطلاعات در مورد ویژگی های فردی و حرفه ای کشاورزان اختصاص داشت. جهت تعیین روایی صوری چندین نسخه از پرسشنامه در اختیار پانلی از متخصصان شامل اساتید علوم زراعت، آبیاری، ترویج

و آموزش کشاورزی و چند تن از کارشناسان سازمان جهاد کشاورزی قرار داده شد و برحسب پیشنهادهای آنها، اصلاحات لازم صورت گرفت. جهت تعیین ضریب اعتبار تعداد ۳۰ پرسشنامه خارج از جامعه آماری توزیع گردید. پس از جمع آوری پرسشنامه‌های مذکور، داده‌ها وارد کامپیوتر و با استفاده از نرم افزار SPSS نسخه ۱۱/۵ و آزمون آلفای کرونباخ اعتبار قسمت‌های اصلی پرسشنامه ۰/۸۶ به دست آمد.

نتایج و بحث

ویژگی‌های فردی و حرفه‌ای کشاورزان

یافته‌های حاصل در رابطه با جنسیت افراد مورد مطالعه بیانگر آن است که ۸۴/۲ درصد از پاسخگویان مرد و ۱۵/۸ درصد زن بوده‌اند. در رابطه با توزیع سنی پاسخگویان حاکی از آن است که اغلب پاسخگویان ۵۶/۲ درصد در گروه سنی ۲۴-۳۴ سال قرار داشته‌اند. میانگین سنی پاسخگویان ۳۴/۳۷ سال و انحراف معیار آن ۷/۳۰ می‌باشد. همچنین یافته‌های حاصل از تحقیق نشان از آن دارد که اکثر کشاورزان ۴۵/۴ درصد آنها از سطح دانش کشاورزی ارگانیک آگاهی داشتند و اکثریت کشاورزان ۴۸/۱٪ نگرش آنان به کشاورزی ارگانیک نسبتاً مثبت بوده و ۶/۹ درصد آنان نیز دارای نگرش منفی نسبت به کشاورزی ارگانیک بوده‌اند.

جدول شماره ۲: توزیع فراوانی سطح نگرش کشاورزان نسبت به کشاورزی ارگانیک

سطح نگرش نسبت به کشاورزی ارگانیک	طبقات	فراوانی	درصد فراوانی	سایر مشخصه‌های آماری
منفی	۴۰-۴۹	۱۸	۶/۹	میانگین رتبه‌ای: ۲/۲۲
نسبتاً منفی	۵۰-۵۹	۳۳	۱۲/۷	انحراف معیار: ۵۶٪
نسبتاً مثبت	۶۰-۶۹	۱۲۵	۴۸/۱	نما: نسبتاً مثبت
مثبت	۷۰ به بالا	۸۴	۲۳/۳	
جمع		۲۶۰	۱۰۰	

مسلماً آموزش کشاورزان به منظور بهبود تواناییها و افزایش آگاهی‌های آنان در قلمرو و مباحث مربوط به کشاورزی ارگانیک امری لازم و اجتناب ناپذیر است. بدین منظور ۷ سوال از مجموع مباحث مربوط به کشاورزی ارگانیک که به نظر می‌رسد دارای اهمیت بیشتری باشند، انتخاب گردید و در قالب پرسشنامه در معرض اظهار نظر کشاورزان قرار گرفت.

گویه: کنترل و مدیریت صحیح آفات و بیماریها با میانگین رتبه‌ای ۲/۷۸ و ضریب تغییرات ۲۷/۳۳ و آشنایی با ارقام مناسب محصولات زراعی برای منطقه با میانگین رتبه‌ای ۲/۹۵ و ضریب تغییرات ۳۱/۱۸ از مهمترین نیازهای آموزشی ذکر شده‌اند.

جدول شماره ۳: گویه‌های مربوط به نیازهای آموزشی کارشناسان و سایر مشخصات آماری

رتبه	ضریب تغییرات	انحراف معیار	میانگین رتبه‌ای	فراوانی	گویه‌ها
۱	۲۷/۳۳	۱/۰۲۷	۲/۷۸	۲۶۰	کنترل و مدیریت صحیح آفات و بیماریها
۲	۳۱/۱۸	۰/۹۲	۲/۹۵	۲۶۰	آشنایی باوارتیه‌ها و ارقام مناسب محصولات زراعی برای منطقه
۳	۳۱/۸۴	۱/۰۲۴	۲/۷۹	۲۶۰	عملیات حفاظت و حاصلخیزی خاک
۴	۳۳/۵۶	۰/۹۵۳	۲/۸۳	۲۶۰	تناوب زراعی و آیش اراضی
۵	۴۰/۷۴	۱/۱	۲/۷	۲۶۰	استفاده صحیح و بهینه از مواد شیمیایی (کود ، سم و....)
۶	۴۲/۶۸	۱/۰۸	۲/۵۳	۲۶۰	مسائل اقتصادی مربوط به کشاورزی ارگانیک
۷	۴۳/۶۰	۱/۲۵	۲/۳۰	۲۶۰	چگونگی حفاظت از منابع طبیعی و محیط زیست

زمینه موجود در راه عدم پذیرش کشاورزی ارگانیک در پرسشی با ۱۰ گویه و در قالب طیف لیکرت پنج گزینه‌ای در پرسشنامه مطرح شد. همانطور که در جدول شماره ۴ مشخص شده است ریسک بالای کشاورزی ارگانیک و کنترل علف‌های هرز ، حشرات و بیماریها به عنوان مهمترین موانع پیش روی در راه عدم پذیرش کشاورزی ارگانیک و فقدان بازارهای لازم برای فروش محصولات ارگانیک و فقدان ارزش و مهارت مورد نیاز برای مدیریت به عنوان کم اهمیت ترین مانع انتخاب گردید.

جدول شماره ۴: توزیع فراوانی گویه‌های مربوط به عدم پذیرش کشاورزی ارگانیک

رتبه	ضریب تغییرات	انحراف معیار	میانگین رتبه‌ای	فراوانی	گویه‌های عدم پذیرش
۱	۱۵/۳۴	۰/۵۵۷	۳/۶۳	۲۶۰	ریسک بالای کشاورزی ارگانیک
۲	۱۶/۲۴	۰/۵۸۴	۳/۵۹۶	۲۶۰	کنترل علف‌های هرز ، حشرات و بیماریها
۳	۱۷/۸۳	۰/۵۹۴	۳/۳۳	۲۶۰	عدم سودآوری کشاورزی ارگانیک
۴	۲۱/۷۳	۰/۷۲۶	۳/۳۴	۲۶۰	فقدان اطلاعات در مورد کشاورزی ارگانیک
۵	۲۳/۶۹	۰/۷۸۰	۳/۲۹۲	۲۶۰	مشکل بودن دسترسی به اطلاعات در مورد

کشاورزی ارگانیک							
۶	۲۴/۲۸	۰/۸۰۶	۳/۳۱۹	۲۶۰	فقدان حمایت کافی از طرف دولت		
۷	۲۹/۹۰	۰/۹۴۲	۳/۱۵	۲۶۰	سایر دلایل (درآمد نامشخص ، شکل کنترل بیماری هزینه بر بودن و ...)		
۸	۳۶/۳۰	۱/۰۵	۲/۸۹۲	۲۶۰	عدم حتمیت درآمدهای اقتصادی		
۹	۵۱/۲۵	۱/۲۳	۲/۴	۲۶۰	فقدان بازارهای لازم برای فروش محصولات ارگانیک		
۱۰	۵۹/۷۰	۱/۲۳	۲/۰۶	۲۶۰	فقدان ارزش ومهارت مورد نیاز مدیریت کشاورزی ارگانیک		
مقیاس	خیلی زیاد	۴	متوسط	۲	کم	خیلی کم	۱

متغیرهای موجود در پرسشنامه که در سطح رتبه‌ای یا نسبی بوده‌اند، صرف نظر از وابسته یا مستقل بودن آن به صورت دو به دو تجزیه و تحلیل قرار گرفته‌اند و میزان همبستگی میان هر یک از متغیرها با سایر متغیرهای موجود تعیین و مشخص شده است.

جدول شماره ۵: ضرایب همبستگی و سطح معنی‌داری بین متغیرها در آزمون همبستگی

۱	۲	۳	۴	۱- نگرش	
—	۰/۲۳۱**	۰/۱۳۲*	۰/۱۴۶*	Rs	
—	۰/۰۰۰	۰/۰۳۴	۰/۰۱۸	P	
—	۲۶۰	۲۶۰	۲۶۰	n	
—	—	—	—	Rs	۲- دانش
—	—	—	—	P	
—	—	—	—	n	
—	—	—	—	Rs	۳- نیازهای آموزشی
—	—	—	—	P	

۲۶۰	—	—	—	n	
—	—	—	—	Rs	۴- سن
—	—	—	—	P	
—	—	—	—	n	

** : معنی داری در سطح ۰/۰۱ * : معنی داری در سطح ۰/۰۵ | RS۱ : ضریب همبستگی

P : سطح معنی داری n : تعداد پاسخگویان

جدول شماره ۶ : رابطه بین نگرش سه متغیر (دانش ، نیاز آموزشی ، سن)

فرضیه	متغیر مستقل	مقیاس	متغیر وابسته	مقیاس	نوع آزمون	ضریب همبستگی	سطح معنی داری
۱	دانش	فاصله‌ای	نگرش	فاصله‌ای	پیرسون	** ۰/۲۳۱	۰/۰۰۰
۲	نیازهای آموزشی	ترتیبی			پیرسون	* ۰/۱۳۲	۰/۰۰۰
۳	سن	نسبتی			پیرسون	* ۰/۱۴۶	۰/۰۱۸

** معنی داری با احتمال ۹۹ درصد (در سطح ۰/۰۱)

* معنی داری با احتمال ۹۵ درصد (در سطح ۰/۰۵)

نتیجه‌گیری و پیشنهادات :

نتایج حاصل از تحلیل توصیفی داده‌ها بیانگر این مطلب است که از مجموع اولویت ۶۰ نفری که به پرسشنامه پاسخ گفته‌اند ۱۷۲ نفر یعنی بالاترین فراوانی را طیف ۲۴-۳۸ سال به خود اختصاص داده‌اند و میانگین سن افراد مورد مطالعه ۳۴/۳۷ سال بوده است. سطح دانش کشاورزان نسبت به کشاورزی ارگانیک در بین افراد مورد مطالعه در سطح متوسط رو به بالا قرار دارد و این سطح ۴۵/۴ درصد افراد را در خود جای می‌دهد و می‌توان بیان نمود که دانش و نگرش به کشاورزی ارگانیک نقش مهمی را در اشاعه و گسترش ارگانیک ایفا خواهد نمود. لذا توجه به این دو فاکتور و تدوین برنامه‌هایی در جهت ارتقاء سطح این دو عامل بیش از پیش ضروری می‌نماید. همچنین نتایج یافته‌ها نشان می‌دهد که در بین عوامل عدم پذیرش موجود برای اشاعه و گسترش کشاورزی ارگانیک شناساندن مضرات استفاده از کودهای شیمیایی و آفت کشهای خطر ناک برای انسان و محیط زیست دارای میانگین (۳/۵۳) و افزایش فعالیت‌های آموزشی ترویجی مروجان با میانگین (۳/۴۳) و معرفی اطلاعات و تکنولوژیهای مناسب جدید مانند : استفاده از کود سبز کمپوست ، مبارزه بیولوژیکی آفات و..... با میانگین (۳/۳۲) به عنوان مهمترین عوامل می‌باشند. طبق یافته‌های حاصل از

تجزیه و تحلیل اطلاعات در مورد نیازهای آموزشی به تریب گویه‌های: آشنایی با وارته‌ها و ارقام مناسب محصولات زراعی برای منطقه دارای میانگین (۲/۹۵) و عملیات حفاظت و حاصلخیزی با میانگین (۲/۷۹) و کنترل و مدیریت صحیح آفات و بیماریها با میانگین (۲/۷۸) مهمترین نیازهای آموزشی کشاورزان می‌باشند.

نتایج حاصل از تحلیل استنباطی داده‌ها بیانگر این است که بین نگرش کشاورزان نسبت به کشاورزی ارگانیک و دانش آنها در این زمینه همبستگی مثبت و معنی داری با احتمال ۹۹ درصد وجود دارد. بنابراین میتوان گفت هر چه میزان اطلاعات عمومی کشاورزان نسبت به کشاورزی ارگانیک بیشتر باشد، در نتیجه نگرش بهتر نسبت به کشاورزی ارگانیک پیدا می‌کنند. بین نگرش کشاورزان نسبت به کشاورزی ارگانیک و نیازهای آموزشی همبستگی مثبت و معنی داری با احتمال ۹۵ درصد وجود دارد. این نشان می‌دهد که هر چه نگرش کشاورزان نسبت به کشاورزی ارگانیک بیشتر یا مثبت تر باشد در نتیجه، آنها نیاز به آموزش بیشتری در زمینه کشاورزی ارگانیک خواهند داشت. بین سن کشاورزان و نگرش آنها نسبت به کشاورزی ارگانیک همبستگی مثبت و معنی داری با احتمال ۹۵ درصد وجود دارد که این حاکی از آن است که هر چه سن کشاورزان بیشتر باشد در نتیجه نگرش آنها نسبت به کشاورزی ارگانیک بهتر می‌شود. این نیز می‌تواند به دلیل این باشد که کشاورزانی که دارای سوابق و تجارب عملی بیشتری می‌باشند، دارای دیدگاهی مثبت تر هستند. همچنین بین نگرش کشاورزان و عوامل عدم پذیرش کشاورزی ارگانیک همبستگی معنی داری با احتمال ۹۹ درصد وجود دارد. این نشان می‌دهد که هر چه کشاورزان نسبت به عوامل عدم پذیرش و راهکارهای آن شناخت و آگاهی لازم را دارا باشند در نتیجه دیدگاه آنها درباره مباحث کشاورزی ارگانیک بهتر می‌شود. این نتیجه نیز حاکی از آن است که هر چه کشاورزان عزیز نسبت به عوامل و راهکارهای موجود نسبت به پذیرش کشاورزی ارگانیک از شناخت و آگاهی بیشتری برخوردار باشند در نتیجه می‌توان با قاطعیت گفت که آنها دیدگاه و نگرش مثبت تری نسبت به کشاورزی ارگانیک برخوردارند.

بنابراین در راستای بهبود و پذیرش گسترش کشاورزی ارگانیک با توجه به نتایج بدست آمده از این تحقیق موارد زیر پیشنهاد می‌گردد:

- با توجه به اینکه رابطه مثبت و معنی داری بین نیازهای آموزشی و نگرش کشاورزان نسبت به پذیرش کشاورزی ارگانیک وجود دارد، میتوان بیان کرد که هر چه کشاورز نسبت به کشاورزی ارگانیک نگرش بیشتر و بهتری پیدا کند و در نتیجه آنها بازم نسبت به برخی از موارد نیاز به آموزش دارند. بنابراین می‌توان پیشنهاد کرد که کلاس‌ها و کارگاه‌های آموزش ترویجی در زمینه کشاورزی ارگانیک برگزار کرد تا کشاورزان بتوانند از طریق برگزاری و شرکت در این کلاسها به آنچه در رابطه کشاورزی ارگانیک نیاز دارند آموزش‌های لازم و کافی را ببینند.

با توجه به اینکه رابطه مثبت و معنی داری بین دانش کشاورزان و نگرش آنان نسبت به پذیرش کشاورزی ارگانیک وجود دارد، هر چه بتوانیم شرایطی را فراهم کنیم تا کشاورزان عزیز بتوانند آگاهی‌های خود را در رابطه با مؤلفه‌های اصلی کشاورزی ارگانیک و اصول و روشهای این نوع از کشاورزی را افزایش دهند می‌توان اذعان نمود که نگرش آنها نیز مثبت تر خواهد بود.

- با توجه به اینکه رابطه مثبت و منفی بین سن کشاورزان و نگرش آنان نسبت به پذیرش کشاورزی ارگانیک وجود دارد می‌توان این پیشنهاد را دارد که از کشاورزانی استفاد کرد تا بتوانند کشاورزان دیگر که دارای سطح نگرش پایین تری هستند با تکنولوژی و نوآوریهای روز آشنا تر و آگاه تر کنند و در خلال این آموزشها با تجربه لازم به امور مختلف برسند و از جمله در خصوص کشاورزی ارگانیک سطح تجربه و معلومات خود را افزایش دهند.

منابع :

- زمانی‌پور ، اسدالله . (۱۳۸۰) ترویج کشاورزی در فرایند توسعه ، بیرجند ، دانشگاه بیرجند.
- لامپکین ، ن (۱۳۷۶). کشاورزی ارگانیک . ترجمه : علیرضا کوچکی و همکاران . مشهد : انتشارات دانشگاه فردوسی
- بی‌نام ، (۱۳۷۵). کاهش مصرف و کودهای شیمیایی ، ماهنامه علمی تخصصی وزارت کشاورزی ، زیتون ویژه نامه شماره ۳.
- نصر ، اسماعیل و همکار (۱۳۸۴). بررسی وضعیت کشاورزی ارگانیک در جهان و ایران ، مؤسسه پژوهش ها و برنامه ریزی .
- آمارنامه کشاورزی سال (۱۳۸۴). معاونت طرح برنامه سازمان جهاد کشاورزی استان خراسان جنوبی
- پاپ زن ، عبدالحمید (۱۳۷۵) کشاورزی پایدار رهیافتی برای حفظ منابع طبیعی ارائه شده در اولین سمینار علمی ترویج منابع طبیعی ، امور دام و آبزیان.
- ذوقی ، م . (۱۳۷۶) بررسی نگرشها و نیازهای آموزشی کارشناسان ترویج سازمان کشاورزی استان خراسان نسبت به کشاورزی پایدار. پایان نامه کارشناسی ارشد ، دانشکده کشاورزی ، دانشگاه تربیت مدرس.
- راشد ، محصل (۱۳۷۲). اصول و عملیات و همکاری ، انتشارات دانشگاه فردوسی مشهد.
- سلطانی ، غ (۱۳۷۶). تکنولوژی زیستی و توسعه پایدار کشاورزی ، فصلنامه علمی ، پژوهشی اقتصاد کشاورزی و توسعه ، سال اول ، شماره ۴
- سلمان زاده ، سیروس . (۱۳۷۱). کشاورزی پایدار و رهیافتی در توسعه کشاورزی و رسالتی برای ترویج ایران. مجموعه مقالات ششمین سمینار علمی ترویج کشاورزی کشور ، تهران. سازمان ترویج کشاورزی .
- شاه ولی ، منصور (۱۳۷۵) درک عمیق کشاورز ، راهبردی برای مدیریت منابع طبیعی ، ارائه شده در اولین سمینار ترویج منابع طبیعی امور دام و آبزیان تهران.

- شیخ برادران، ف. (۱۳۷۹). کشاورزی پایدار و مدیریت خاک . پایان نامه کارشناسی زراعت و اصلاح نباتات دانشکده کشاورزی ، دانشگاه بیرجند.

- 13- silva ,T.o and R.S.C. Menezes . 2007 organiac fertillza of potato With manure and , or ,
Crotalaria juncea . II –soil
N . P. and K availability throughout the growing season . R . Bras . Ci . Soli .31 : 51-81.
- 14- ACS. S .2006 –Biop –economic modeling of convevsion ffrom Conventional to organic
Farming . PhD Thesis , Wagningn university . The rtherlands ,152 pp.
- 15- Aulakh . M.S.T.S .Khera , J. W . Doran , and K . F. Bronson 2001 . Managinh crop Residue
With Green Manure , Vrea, and Tillage in a Rice – Wheat Rotation.
Soil SCi . soc Am . J . 65:820 -827.
- 16-Brennan,C.,Gallagher , K , &McEachern, M.(2003) A review of the Consumer interest in
organic meat .
Interational Journal of Consumer studies . 27(5):381-394.
- 17- Cunningham , R (2004)strategic Information services unit Economics competitiveness
Alberta Ahriculture.
Alberta Agricuhture , Food and Rurad Deve lopment : Edmonton Alberta.
- 18- Darnhofer , I , Schneeberger , W ., and Freyer , B., 2005 converting or not converting to
organic farming in Austria : farmer types and their ationale .Agriculture and Human Values 22.
p.39-52.
- 19- Dimitri Carolyn and Catherine Greene .(2002) . Recent growth patterns in the Vs
organicFoods market ERS Agriculture Infromation Bulletin No AIB777.
- 20- Meier – ploeger ,A (2005) . organic Farminy , Food quality and human health NJF seminar
report . Vol . I. no .1
- 21- Millk , K (2005) Willingness to pay for organic foods A Comparison between survey Date
and Panel Data From Denmark.

Investigating the correlation among the factors affecting the acceptance and development of organic agriculture

Reyhane riyahi¹

¹MSc in agricultural instruction and promotion, Birjand Azad University

Abstract

The present study aims at investigating the correlation among the factors affecting the acceptance and development of organic agriculture. As to the research methodology, this is a correlational survey study. The statistical population of the study consisted of 25951 gardeners in south Khorasan province. From among the population, a sample of 260 participants were selected using Cochran formula. The main instrument, used to collect the data, was a questionnaire which was given to some professors and experts of organic agriculture a few times for evaluation. The validity of the questionnaire was estimated using Cronbach's alpha test which provided an acceptable correlation coefficient. Analysis of correlation among the factors affecting the acceptance and development of organic agriculture revealed that there are significant positive relationships among the farmers' age, training needs, existing approaches, job satisfaction and knowledge of organic agriculture. The major recommendations put forth by this study include: heeding training needs and fulfilling them by means of holding training workshops, seminars, films and slides as well as raising awareness regarding the main components of organic agriculture. Besides, the results show that the most important factors affecting the acceptance and development of organic agriculture include: recognizing the disadvantages of using chemical fertilizers and dangerous pesticides, increasing the training programs, and presenting new suitable information and technologies such as using green manure, compost, biological control of pests, etc.

Key Words: organic agriculture, acceptance, production management, technology